Number of Research Papers in the Journals Notified on UGC CARE List

2019-20

Vol. 40 Issue 31, March 2020

An International Registered & Refereed Monthly Research Journal

Studies in Indian Place Names

UGC Approved Journal

UGC Care Journal

The Place Names Society of India

TPNS India

Studies in Indian Place Names (UGC Care Journal)
ISSN: 2394-3114 Vol-40, Special Issue-07
NAAC sponsored Two Day National Seminar on Role of HEIs in Tapping Local Resources for Quality Sustenance and Quality Enhancement
HELD on 14th & 15th February 2020.
Organized by: Bhiwapur Mahavidyalaya, Bhiwapur, Maharashtra 441201, India

वाणिज्य आणि व्यवस्थापन शिक्षणातील माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग

डॉविजय बनकर .
गो४४१२०५ -चंद्रपूर.नागभीड जिल्हा ,महाविद्यालय .वा.

सारांश

आज मनुष्यपरिवर्तनाच्या युगात वावरत आहेया परिवर्तनाचा परिणाम . सरकारी क्षेत्र व शिक्षणात दिसून ,दूरसंचार ,वाहतूक ,विविध क्षेत्रात जसे पर्यटन तसेच माहिती तंत्रज्ञानाची महत्वाची भूमिका वाणिज्य आणि व्यवस्थापन या .येतो क्षेत्रात प्रवेश तसेच मूल्यांकनाच्या माध्यमातून सुद्धा दिसून येतेशिक्षण क्षेत्रात . .झालेल्या क्रांतीकारी बदलातसुद्धा माहिती व तंत्रज्ञानाची महत्वाची भूमिका आहे या संशोधन निबंधात वाणिज्य व व्यवस्थापन या सारख्या क्लिष्ट विषयात स्नातक स्तरावरील विद्यार्थ्यांना शिकवितांना माहिती व तंत्रज्ञानाचा उपयोग कसा करता येईल या बद्दल सांगोपांग चर्चा करण्यात आली आहेशिक्षकांना वर्गात . चर्चात्मक व रोचक वाटावा म्हणून व ,शिकवितांना विषय विद्यार्थ्यांना तो सोपा शिक्षण पद्धत विद्यार्थी केंदित व्हावी म्हणून यात माहिती व तंत्रज्ञानाचा वापर .केला जातो

सूचक शब्दवाणिज्य व व्यवस् : थापन शिक्षणमाहिती व तंत्रज्ञान ,

प्रस्तावना

.आधुनिक युग हे माहिती व तंत्रज्ञानाचे युग म्हणून संबोधले गेले आहे या .माहिती तंत्रज्ञान हा अलीकडच्या काळात फारच लोकप्रिय झालेला शब्द आहे माध्यमातून वाणिज्य व व्यवस्थापन क्षेत्रात सुद्धा मोठ्या प्रमाणावर उपयोग होत

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

USE OF ICT IN COMMERCE & MANAGEMENT EDUCATION

Dr. Vijay Bankar

G. W. College, Nagbhid, Dist. Chandrapur. 441205

Abstract :-

The commerce & Management Education plays an essential role in today's dynamic business environment. The current trends of globalization & technological changes have made difficult for organizations to survive in the competitive world. As a result the importance of commerce & management education has been increased many folds. For the more improvement of commerce & management education it is necessary to use ICT in commerce & management education. Information & Communication Technology means different things to different people it includes any technology used in capturing, storing & processing data in to information & communicating that information to people, which enhances the physical & intellectual capabilities of human being. It has brought up an information revolution that recognizes no bounds for information flows across the global computer networking. Communication has made the information revolution possible. This paper suggests the use of ICT in Commerce & Management Education for the better improvement & future growth of Commerce & Management Education.

Keywords :-ICT, Commerce & Management Education.

Introduction:

21st Century is a era of technology and it impacts on all fields. Commerce & Management Education is also effected by this so the use of ICT is need of time in Commerce & Management Education. For ' Audio - Visual Aids', Information, Information and Communication Technology', 'Learning Resources', web &·ICT all these term are used in education with the advancement in the means of Communication and Technology. The use of new terms Educational Technology is primarily due to the dynamic expansion of programmed learning computer assisted instruction. This revolution in the field of ICT in education is the outcome of the development in electronics, notably those involving the computer, Internet & Visual Interface.

In the 21st century, where the world has become a small globe – miracles in Communication Technology such as multimedia, paging, cellular telephony, Internet, Satellite communication, cable media, DTH etc, have changed the pattern of our thinking and our style of living. Although McLuhan, a great sociologist, all the media are the extension of man' for him the world is now a small village – a global village. He say's "The speed of information in the global village means that every human action or event involves everybody in the village in the consequences of every event." It means a very small world as all are closely knitted together with the strings of media. Communication and Technology.

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr. Vijay A. Bankar

For publication of research paper titled

USE OF ICT IN COMMERCE & MANAGEMENT EDUCATION

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol:*40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor:*6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

BEST PRACTICE FOR COLLEGE GOING GIRLS IN RURAL AREA

Dr.VishakhaKayande
Assistant Professor
G.W. Arts & Commerce College,
Nagbhid 441205 Distt.ChandrapurMob.9511901970
vishakhakayande@gmail.com

गोषवारा - ग्रामीण भागातील महाविद्यालयातील मुलींमध्ये रक्तातील हिमोग्लोबीन चीकमतरता व रक्तक्षयाचे प्रमाण फार जास्त असल्याचे आढुळन येते. ही समस्या दूर करण्यासाठी महाविद्यालयीन स्तरावर उपाय योजना म्हणुन दर आठवडयाला नियमितपणे शेंगदाणाचिक्की, राजगीराचिक्की, तिळाचीचिक्की दिल्यास प्रथिने-लोहया सारखे पोषक घटक मिळाल्यामुळे वरील समस्येला काही प्रमाणात आळा बसू शकेल.

सूचकशब्द - समतोलआहार, रक्तक्षय, ग्रामीण भागातील महाविद्यालयीन मुली.

प्रस्तावना :

ग्रामीण भागात अजूनही समतोल आहाराविषयी अज्ञान असून त्यांच्यात जागरुकता निर्माण करण्याची आवश्यकता आहे. कारण रक्तक्षय(ॲनिमिया) हा भारतीय महिला आणि मुलांमध्ये सर्वाधिक आढळणाऱ्या आजारांपैकी एक आजार आहे. सुमारे ५० टक्के स्त्रिया आणि मुले या विकाराने त्रस्त आहेत.तरुणांमध्येही याचे प्रमाण वाढताना दिसते. एका सर्वेक्षणानुसार १६ ते २५ या वयोगटांतील ५६ टक्के मुली तर ३० ते ३५ टक्के मुले रक्तक्षयाने पीडित आढळून आले आहेत.

रक्तक्षय म्हणजे काय?

रक्तात आढळून येणाऱ्या लाल पेशींचें प्रमाण पुरेसे नसते किंवा या पेशी आरोग्यसंपन्न नसतात. रक्तकणांचे (हिमोग्लोबिन) प्रमाणही कमी असते. हिम म्हणजे लोह आणि ग्लोबिन म्हणजे प्रथिन यांचा बंध निर्माण होऊन हिमोग्लोबिन तयार होते. प्राणवायू पेशीपर्यंत वाहून नेण्याचे काम त्याद्वारे

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr.Vishakha N. Kayande

For publication of research paper titled

BEST PRACTICE FOR COLLEGE GOING GIRLS IN RURAL AREA

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol: *40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor: *6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

Best Practices in College Teaching

Prof: Dr. Ravi Randive

Head of Department of

Geography G.W. College, Nagbhid

Keywords :- "Best Practices Develop the all educators and students."

Intended to challenge the professional development of all educators.

Collected here, without examples or detailed explanations, are practices that constitute in college, teaching, these elements represent the broad range of the most effective actions educators take and requisite conditions educators establish, to facilitate learning. I have tried make this listing brief, to serve more as a reference to the score of excellent teaching techniques than as a source of enlightenment.

Recognizing that what we do as educators is difficult to describe, I advance this list of Dimensions of excellence as a starting point for discussions of excellence as a starting point for discussion about the performance we strive for any way help each other obtain. While education leadership is widely researched and scribed, we who do this are rarely rewarded for listening to do it well. Among that reasons for that, I think is the lack of common language about best practices. Instead of directly addressing, learning to lead learners well, we often erroneously assume teachers know how to teach because they used to be students.

Becoming an excellent college, educator is a continuing life-long professional challenge, the dimensions o which are often unrecognised in the general mind, doctors and lawyer are professionals, teachers are not, they are rarely rewarded, and sometimes feared, for their work in the classroom. I believe we could change our semi-professional status if we engaged in the scholarship of teaching and learning and evolved list of best practices such as this are and help each other achieve them. If we, as faculty could ever come to agree upon any performance- based list such as this one our institutions could marshal the resources to accelerate its attainment, clarify the objectives for acquiring tenure, and offer salary rewards for an individual's continued reflective review of teaching practice.

Observable actions:

The best practices here focus on those aspects of classroom teaching, competence which are visible anyone- students, colleagues and visitors can see them when they occur.

EDUINDEX

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr. Ravi Randive

For publication of research paper titled

BEST PRACTICES IN COLLEGE TEACHING

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol:*40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor:*6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

REVISED ACCREDITATION FRAMEWORK AND THE CHALLENGES BEFORE THE IQACS IN RURAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Dr. Deepak N. Morande
IQAC Coordinator
Govindrao Warjukar Arts and Commerce College, Nagbhid
Email: itsmedeepakmorande@rediffmail.com

ABSTRACT:

The National Assessment and Accreditation Council (NAAC) has been instrumental in prodding the higher education institutions (HEIs) in India to make higher education a medium for raising the competencies of Indian youth to face local, national and global challenges. IQAC has been made a mandatory body in every HEI and it has been made responsible for the qualitative enhancement of the institution it represents in line with the quality parameters developed by NAAC. NAAC has been constantly revising its assessment process to make the entire exercise of accreditation more robust, effective and relevant. All these developments have posed greatest challenge to the IQACs in rural HEIs. The Revised Accreditation Framework (RAF), launched by NAAC in January 2020, has added newer challenges to the rural IQACs. In light of those facts the present paper attempts to explore some of the key indicators and the metrics in the RAF, and to identify the problems faced by HEIs in rural India.

KEYWORDS: NAAC, IQAC, RAF, Key Indicators, QnM, Qlm, Remote and Rural Areas, Optional Metrics

Introduction:

The end of the 20th century saw the beginning of a new era for the higher education institutions (HEIs) in India. NAAC's *mantra* of qualitative enhancement awakened the HEIs from their hitherto sleepy journey. Dynamism, continuous self evaluation and consistent efforts for up gradation became the targets for HEIs. It became mandatory for all HEIs to prove the qualitative merits of their operations on the scale of qualitative parameters evolved by NAAC. In a poem by Lord Tennyson, Ulysses sarcastically says, "As tho' to breathe were life!" In line with the philosophy of Ulysses, NAAC has cautioned the HEIs that their duty is not merely to teach the curriculum prescribed for different programmes. As per the parameters of NAAC, the basic activity of teaching-learning needs to be enriched with strategies that could transform the higher education bodies into platforms that would shape the Indian youth to face life challenges at local, national and international level simultaneously. The parameters have shockingly awakened the sleepy HEIs to an enormous task. The challenge has been more severe for rural HEIs. The HEIs in rural India operate against many social, geographical and economical odds. They operate in an area where 'managing to exist' is the biggest question and now the question before them is 'how to cope

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr. Deepak N. Morande

For publication of research paper titled

REVISED ACCREDITATION FRAMEWORK AND THE CHALLENGES BEFORE THE IQACS IN RURAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol:*40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor:*6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

INTEGRATION OF ICT FOR BLENDED LEARNING AND FLIPPED CLASSROOM: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES.

Tufan Bhaskar Awatale,
Assistant Professor,
Dr.Babasaheb Ambedkar College of Arts,
Commerce and Science, Bramhapuri.

Dr. Nikita Mishra
Assistant Professor
G.W. Arts & Comm. College,
Nagbhid

Abstract –Information Communication Technology (ICT) has become part and parcel of 21st Century. In the field of higher education it has become essential requirement for learning and teaching effectively and interestingly through the methods of blended learning and flipped classroom. These new teaching and learning methods reach and teach the students more efficiently and effectively. The present paper highlights the role and significance of various ICT tools integrated for blended learning and flipped classroom. This paper also puts forward opportunities and challenges of higher education in blending online teaching with traditional teaching methodology.

Keywords- ICT, blended learning, flipped classroom, higher education

The Concept of Blended Learning

As the term denotes Blended learning combines both online web resources and live class room interactions. Blended learning tries to overcome a wide gap between online and traditional method of teaching and learning. To quote Cottle, "Learning is not something that has to be confined to the classroom, and so as I teach blended classes, I think the more they are going to learn. The idea is to get them to digest the information slowly in different ways and to engage in different activities so that by the time the course comes to an end, they can apply the knowledge they have learned. That is the ultimate goal: to get them to be in a state where they can apply the knowledge"

The Concept of Flipped Classroom

Oxford Learners Dictionary defines Flipped Classroom " a method of teaching in which students study new material at home, for example with videos over the internet, and then discuss and practice it with teachers in class, instead of the usual method where teachers present new material in school and students practice at home"

In The Flipped Learning Network (2014b) Baur-Ramazani has presented four basic ingredients of Flipped Leering as:

- Flexible environment
- Learning the Culture
- Intentional Content and
- Professional Educators

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

USE OF ICT IN TEACHING ENGLISH LITERATURE AND LANGUAGE

Dr.Nikita U. Mishra
Assistant Professor,
Govindrao Warjukar Arts & Commerce College,
Nagbhid
E Mail: nikita_rn291@rediffmail.com

Dr. Rakesh P. Wasnik
Assistant Professor
Yashwantrao Chawhan Arts, Commerce &
Science College, Lakhandur.

Abstract: *ICT is a broad term that includes various sets of technological tools and resources used to communicate, create, disseminate, store and manage information. The main purpose of the education is to enable students take part in meaningful learning. The technology plays vital role in enhancing students' learning process. The teachers get help from information and computer technology to support students by forming meaningful learning environment. ICT in English teaching diverts the teacher-centered teaching to student centered teaching. ICT combined with the traditional methods of teaching can make teaching and learning literature a vivid experience.*

Key words: ICT, learner centered teaching, English Literature and Language

---

"Technology will not replace teachers but teachers who understand technology will replace those who do not." - Dr. Ray Clifford

ICT is a broad term that includes various sets of technological tools and resources used to communicate, create, disseminate, store and manage information. The educational technologies are likely to be portable and personalized, now-a-days. This has led the learning forms change from traditional classroom learning to electronic learning (e-learning), mobile learning (m-learning) or ubiquitous learning (U-learning. The use of Information and Communication Technologies (ICT) in any sphere of life has penetrated very rapidly in India and everywhere. However, the uneven diffusion of ICT created digital divide among different segments of the society. For instance, there is digital divide between rich and poor (Lal and Paul, 2004) and there exists rural-urban digital divide. The field of education is not exceptional. Institutions located in urban areas have better access to new technologies compared to the institutions located in rural or semi-urban areas. Hence, urban academic institutions can provide students with better ICT facilities. One such study by Brown and Liedholm (2002) finds that ICT in higher education can be more useful in some activities such as student university communication, searching of study material and use of ICT in teaching methods. The authors did not find much use of very advanced ICT tools such as virtual classrooms.

The main purpose of the education is to enable students take part in meaningful learning. The technology plays vital role in enhancing students' learning process. The teachers get help from information and computer technology to support students by forming

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr.Nikita U. Mishra, Dr. Rakesh P. Wasnik

For publication of research paper titled

USE OF ICT IN TEACHING ENGLISH LITERATURE AND LANGUAGE

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol: *40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor: *6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

Studies in Indian Place Names
(UGC Care Journal)
ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

शिक्षणात माहिती आणि संचार तंत्रज्ञानाची प्रभावशीलता(ICT)

प्रा. मेघराज पी. कापगते
अशंकालीन प्राध्यापक
गोविंदराव वारजुकर कला व वाणिज्य
महाविद्यालय नागभीड

डॉ. अशोक बहादूरे
सहयोगी प्राध्यापक
गोविंदराव वारजुकर कला व वाणिज्य
महाविद्यालय नागभीड

प्रस्तावना:-

माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा वापर करून शिक्षणाच्या दर्जात उल्लेखनीय आणि सकारात्मक सुधारणा करता येईल असे साधारणत: सर्वच शिक्षणतज्ञांचे व संशोधकांचे म्हणणे आहे. रटाळ अध्यापन पद्धती आता बाजुस जात असुन तिची जागा आता प्रात्यक्षिक आणि स्व-अध्ययन यांनी द्यायला सुरवात केली आहे. माहिती ग्रहण करण्याचा वेगही कमालीचा वाढला आहे. विद्यार्थ्याला पडलेल्या प्रश्नाचे उत्तर केव्हा मिळेल? हा प्रश्नच आजच्या जगात निकाली निघाला आहे.

माहिती व दळणवळणाच्या साधनांमुळे परीक्षा पद्धती, माहितीचे विश्लेषण करण्याच्या पद्धती यात अनेक बदल घडून आले आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना माहिती मिळविण्यासाठी तिचा अभ्यास करण्यासाठी नवीन मार्ग उपलब्ध झाला आहे. आता विद्यार्थी त्यांचा सवडीप्रमाणे माहिती मिळवू शकतात निरनिराळ्या प्रकारे तिचा अभ्यास करू शकतात. दैनंदिन जीवनातील घटना अभ्यासू शकतात व त्यायोगे विषय अधिक सखोलरीत्या जाणून घेऊ शकतात. अशा पद्धतीने माहिती व दळणवळणाच्या साधनांमुळे केवळ अभ्यासाची घोकंपट्टी करून गुण मिळविण्याच्या पद्धतीला प्रोत्साहन मिळण्यापेक्षा विद्यार्थ्यांचा शिक्षणातील रस वाढण्यास मदत होत आहे. तसेच माहिती व दळणवळणाच्या साधनामुळे विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेत सुधारणा होत असल्याचे ही निदर्शनास आले आहे. पारंपारीक शिक्षणाच्या जोडीला संगणकांचा वापर करण्यास आल्यास शिक्षणाच्या गुणवत्तेत वाढ होऊ शकते. संगणकाचा वापर केल्यामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये शिक्षणाविषयी आवड निर्माण झाल्याची ही काही उदाहरणे आहेत.

उच्च शिक्षणात माहिती आणि संचार तंत्रज्ञानाची आवश्यकता:-

उच्च शिक्षणात माहिती आणि संचार तंत्रज्ञानाच्या आवश्यकतेच्या दृष्टीने पुढील मुद्दे सांगता येतील.

1) शिक्षणाची वाढती मागणी पुर्ण करण्याच्या हेतूने विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक व व्यावसायीक आवश्यकता पुर्ण करण्यासाठी

2) शिक्षण क्षेत्रातील संबधीत विविध प्रकारची अद्यावत माहिती आणि सुचना प्राप्त करण्यासाठी

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

USE OF ICT IN TEACHING-LEARNING PROCESS: HOW INEVITABLE?

Dr. A. N. Salotkar
Deptt. Of Sociology
\G. W. College Nagbhid
Mo. No. 9423417795
E-mail : ashoksalotkar@gmail.com

Abstract

The present paper endeavors to study the use of ICT in teaching- learning process and sheds ample light on the various tools of ICT and its vital role in the process of teaching and learning with an illustration. The problems of the 21st century students are very different from that of students of preceding generations due to the development in science and technology. As a part of this development ICT has become an important tool within the education sector to address students' problems in teaching- learning process. Consequently, firsthow this tool is learned and then to know how to teach through this tool smartly are crucial concerns of the time.Teaching of Jane Austen in a literature classroom or Teaching of history of World Wars in history classroom has really become anenjoyable activity by using LCD Projector. A Teacher who is well versed in technology may use different resources for making teaching-learning process effective. A quality power point presentation can serve the purpose. Various online resources can be used for teaching the novel like Emma– one may use pictures/images from Flicker or Google search, you tube videos, online lectures of the eminent scholars or can have an online workshop or webinar on the same theme. We also can show the Hollywood/Bollywood movies based on the novel. For instance, a Bollywood movie Aisha is based on Emma. This is more interesting for students. It enables students for changing their practices of learning. Students can well comprehend the novel with its various aspects. It raises the point of confidence of students and their learning can be evaluated at the end of class by asking some questions, assigning the homework or they can be said to plan a seminar or short power point presentation on the same theme.

Keywords: Technology, ICT, Multimedia, Higher Education, Teaching-learning Process, University Grant Commission, NAAC

The great transformation one finds in every society across the world with the advent of globalization. The changes one notices in every walk of life right from the ways of eating to ways of working. The country like India witnessed many obvious changes in various sectors. The domain of education is no exception to it. When one peeps into the history of education in ancient India, one comes to know about 'Gurukula', an ancient heritage of Indian education system. But today we do not have any 'Gurukula' instead we have modern techno-savvy university education system. Currently inclusiveness is an essential element of education process which covers almost all facets of life- social, cultural, political, economic, national, etc. The Present age is an age of information and technology which is most reliable and easiest. The Indian education system is working endlessly for the all-round development of individual in particular and society in general that facilitates the teaching-learning fraternity for developing competency in the global market with sustainable growth. Teaching-

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

उच्च शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्यामध्ये शिक्षकाची भूमिका

डॉ. उमाजी हिरे

गो. वा. महाविद्यालय, नागभीड.

भूतकाळात असो अथवा वर्तमान काळात, मानवी समाजाच्या काही शिक्षण प्रणाली व पध्दती आहेत ज्या समाजासाठी विशेष आहेत. ह्या पध्दतीच्या माध्यमातून समाजातील युवकांना शिक्षित तसेच प्रशिक्षित केल्या जाते. हे अत्यंत आवश्यक आहे कारण शिक्षण हे मानवी जीवनाच्या कल्याणासाठी अनेक वर्षापासून महत्वाचे शस्त्र ठरत आहे. या क्षेत्रात मानवाचे प्रत्येक नमुनेहार प्रयत्न, तसेच प्रत्येकाचे शैक्षणीक पध्दती जाती, पंथ, भाषा, व संस्कृती प्रमाणे वेगवेगळ्या आहेत. तसेच, काळानुरूप ह्या पध्दती बदलत असतात. शिक्षणाची संकल्पना विविध पद्धतीने स्पष्ट करण्यात आलेली आहे, जशी ज्ञानाची प्राप्ती, क्षमता, कौशल्य आणि चरित्र बांधणी.

शिक्षणाच्या संकल्पने मध्ये अंतर्भूत होणाऱ्या गोष्टी म्हणजे एखाद्या व्यक्तीने थोडस ज्ञान, अनुभव आणि कौशल्य प्राप्त करणे जे त्याला/ तिला मानवी समाजाचा थोडासा अधिक कार्यक्षम व्यक्ती बनवतो. अशा प्रकारे त्याच्या थोड्या योगदानाने, तो मानवी समाजाच्या विकासामध्ये महत्वाचा हातभार लावतो. याचाच अर्थ शिक्षण ही अशी प्रक्रिया आहे ज्या द्वारे प्रत्येक पिढी मागील पिढी कडून मिळालेला ज्ञानाचा साठा अंगीकारतो व त्याला आपल्या चिंतनातून त्याला अधिक विस्तारित व व्यापक स्वरूप देऊन एकूण मानवी समाजाला पुढील विकासाच्या पायरी वर पोहचवत असतो. या विकसित मानवी समाजामध्ये परस्पर स्नेहभाव, सहकार्य व आपलेपणा यांचे महत्व प्रत्येक पिढीला कळत जाते. यातून पुढे मानवी समाजात जीवनाला पोषक असा वातावरण तयार होत जातो. याच अर्थाने "उकेजा" यांनी शिक्षणाची व्याख्या करतांना म्हणतात कि " शिक्षण ही अशी प्रक्रिया आहे जिच्या द्वारे लोकांना प्रभावीपणे व समर्थपणे जीवन जगण्यासाठी प्रभावी वातावरण बनविण्यास तयार केल्या जाते".

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

ROLE OF ACADEMIC LIBRARY IN NAAC

Dr.SudhirAstunkar,
VivekanandMahavidyalaya, Bhadrawati.
sudhirastunkar@gmail.com
Dr. Chandrashekhar Hanwante
Librarian, G.W.College, Nagbhid

Abstract:

The article discuss about the role of library in accreditation, how NAAC is important for academic institution and how the library help. If actual library weight ages is low but the library help every criteria and support for good ranking. The article indicates that how academic library supports learning, teaching and research processes in the institution.

Introduction:

Libraries have been the integral & vital part of the Higher Education system which extends support in teaching-learning & fulfilment of objectives and mission of the educational institutions they are part of.Library is playing crucial role in any educational institutionevaluation and accreditation process. It may be accreditation by NAAC, AICTE, ICAR, DEB,NCTE orany other agency. In the NAAC accreditation process, evaluation of libraries is an essential component, where the collection, services and their outreaching capacity are monitored. In the recent past, significant developments have been reported in library and information services and the libraries are shouldering newer responsibilities in higher education. Hence the standards for assessing the quality of library services need to be updated. In today's high-tech learning environment, the library as a learning resource is taking up increasingly more academic space and time in the life of a learner.

NAAC accreditation and its good ranking help the higher learning institutes to know its strengths, opportunities, and weaknesses through an informed review process. And libraries largely support learning, teaching and research processes in institutions.NAAC strive for quality and excellence in higher education and advocates for enhancing the role of Library and Information Services in improving academic environment. Though, it is institutional accreditation that the NAAC does, the assessment of a library, a vital sub-unit, is a key step that integrates itself with the overall evaluation. Library is the fulcrum of support for the entire range of academic activities on an educational campus. The main purpose of NAAC is to make higher education more relevant to social and economic needs. NAAC analyses the infrastructure, facilities, and services and also evaluate the work performance and academic perfection of the faculty of an HEI's.

National Assessment and Accreditation Council has succeeded in promoting quality as a defining element of higher education institutions in the country through a combination of self and external quality evaluation, the quality of higher education institutions is multi-dimensional. Thus, NAAC uses many criteria for evaluating the quality of higher education institutions in the country. The seven important criteria used by the NAAC. The criterion - wisedifferentialweightages for the three types of HEIs are:[1]

ISSN: 2394-3114
Vol-40-Issue-31-March-2020

उच्च शिक्षण - माहिती तंत्रज्ञान व महाविद्यालयीन ग्रंथालय

डॉ. चंद्रशेखर हनवंते
ग्रंथपाल, गो. वा. महाविद्यालय, नागभीड.
डॉ. सुधीर आस्टूनकर
ग्रंथपाल, विवेकानंद महाविद्यालय, भद्रावती.

सारांश

महाविद्यालयीन ग्रंथालये माहिती तंत्रज्ञानाच्या वापरामुळे ग्रंथालय सेवा देण्यास सक्षम झाले आहे. विद्यार्थी, संशोधक आणि इतर वाचकांना वाचन साहित्य, इ-साहित्य सेवा तत्परतेने पुरविण्यात महाविद्यालयीन ग्रंथालये महत्वाची भूमिका बजावतात. माहिती तंत्रज्ञानाच्या अधिक वापरामुळे आताच्या काळात ग्रंथालयाची कार्य व भूमिका छापील पुस्तकांच्या कोठाराकडून इ-साधनाकडे झुकलेली दिसते. भविष्यातील ग्रंथालये वाचक केंद्रित व तज्ञ मार्गदर्शक यांच्या मार्गदर्शनाखाली सेवा देणारी संकरीत ग्रंथालये असतील. सध्याच्या झपाट्याने बदलणाऱ्या माहिती तंत्रज्ञानाच्या अधिक वापरामुळे ग्रंथालये आर्थिक व प्रशासकीय सहकार्याच्या अभावाने संभ्रमात आहेत.

सूचक शब्द :- माहिती तंत्रज्ञान, तंत्रज्ञानाची साधने

प्रस्तावना

आधुनिक युग तंत्रज्ञान युग म्हणून ओळखले जाते. २१ व्या शतकात ग्रंथालय व माहितीशास्त्र या विषयात माहिती तंत्रज्ञानामुळे जागातीकरणाच्या पातळीवर क्रांतिकारक बदल झालेले दिसतात. अध्यापन शिक्षण प्रक्रियेमध्ये माहितीचा महत्वाचा वाटा आहे. माहिती प्राप्त करणे, साठविणे, प्रक्रिया करणे, व्यवस्थापन करणे व वाचकापर्यंत पोहोचविणे ही ग्रंथालायामार्फत राबविण्यात येणारी सातत्य पूर्ण क्रिया अगदी वैदिक काळापासून आतापर्यंत अस्तित्वात आहे. ग्रंथालय अध्ययन व अध्यापनाच्या कार्यात महत्वाची भूमिका बजावतात.

Copyright © 2020Authors

EDUINDEX

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

डॉ. चंद्रशेखर हनवंते, डॉ. सुधीर आस्टूनकर

For publication of research paper titled

उच्च शिक्षण – माहिती तंत्रज्ञान व महाविद्यालयीन ग्रंथालय

Published in

Studies in Indian Place Names with ISSN no. 2394-3114

Vol:*40* **issue:** *31* **Month:** *March* **Year:** *2020*

Impact factor:*6.3*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care

Editor

Eduindex Journals

www.eduindex.org
editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

OUR HERITAGE
ISSN: 0474-9030Vol-68, Special Issue-23
National Conference on "Academic Libraries in E-learning Environment: Role and Prospect"
Organized by: Learning Resource Centre, Jeevan Vikas Mahavidyalaya, Devgram, Narkhed,Nagpur, Maharashtra
Sponsored by: ICSSR and Held on 29-30 January 2020.

Mooc Courses: A Review

Dr. Sudhir Astunkar

Librarian

Vivekanand Mahavidyalaya, Bhadrawti,G.W.College, Nagbhid, Distt. Chandrapur
Distt. Chandrap

Dr. Chandrashekhar Hanwante

Librarian

Vivekanand Mahavidyalaya, Bhadrawti,G.W.College, Nagbhid, Distt. Chandrapur
Distt. Chandrap

Abstract

Nowadays, MOOC is the most popular way used to offeronline courses, globally. MOOC are the massive course designed to support unlimited (logically) participation and are offered through a platform. This article deals with basic overview of what MOOCs are, how they work, and some of their inherent advantages.

Introduction

Our professional and career development is important for a professional trainee or a service level employee. The MOOC courses will help you to enrich your career development. In a competitive and changing world, a commitment to your development is a keyway to keep pace and thrive. By improving your skills and expanding your knowledge, you become more versatile, effective and better prepared for your current role and future opportunities. When you want to achieve your goals MOOC can help you. Massive Open Online Courses (**MOOCs**) are **free** online **courses** available for anyone to enrol. **MOOCs** provide an affordable and flexible way to learn new skills, advance your career and deliver quality educational experiences at scale

History of MOOC

Massive open online courses (MOOCs) first appeared on the horizon of higher education in 2008, with the launch of a Connective Knowledge facilitated by George Siemens and Stephen Downes (Downes, 2008).The term 'MOOC' is generally attributed to David

Copyright © 2019Authors

Peer Reviewed Referred and
UGC Listed Journal
(Journal No. 40776)

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

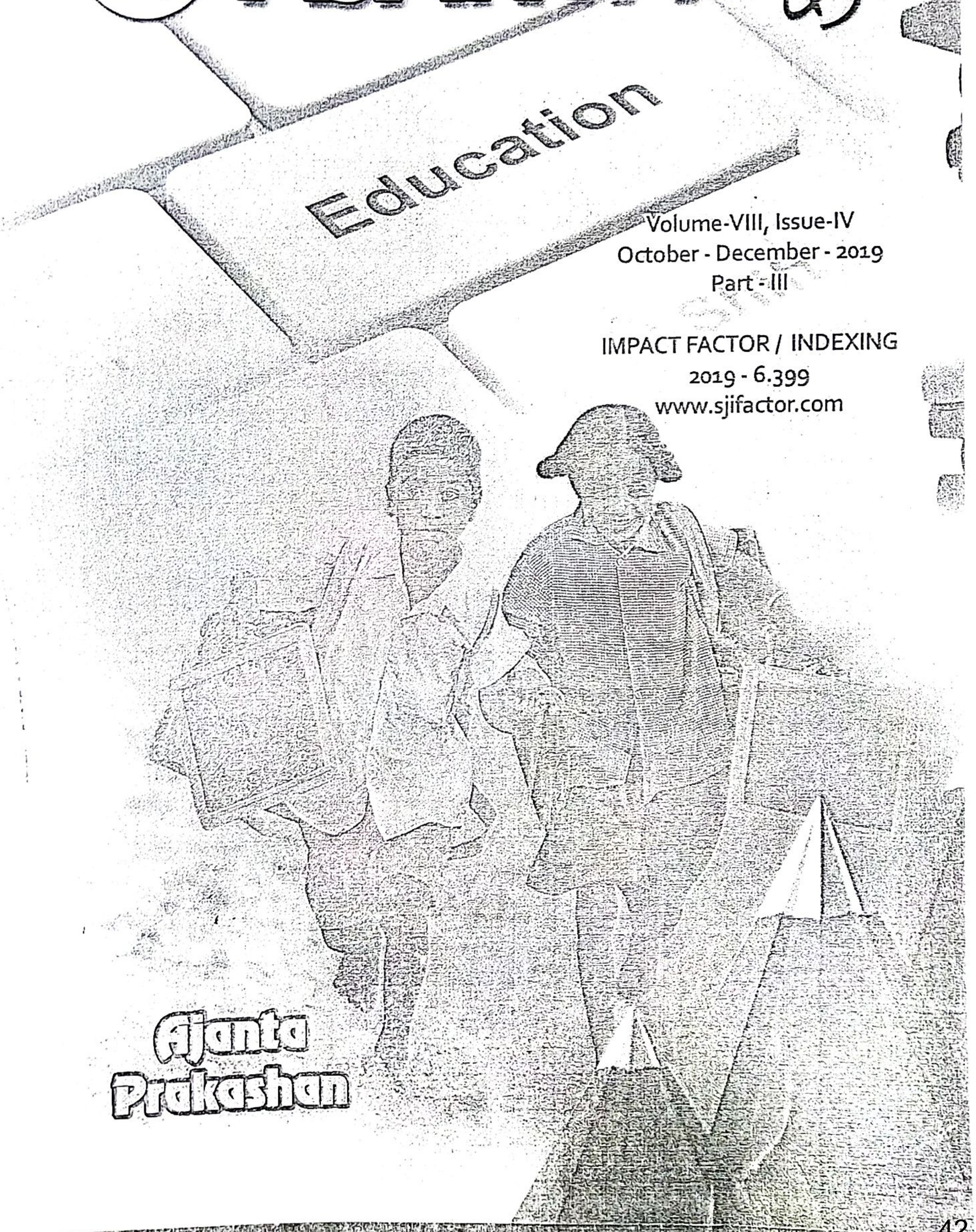

Volume-VIII, Issue-IV
October - December - 2019
Part - III

IMPACT FACTOR / INDEXING
2019 - 6.399
www.sjifactor.com

Ajanta
Prakashan

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume - VIII Issue - IV October - December - 2019

PART - III

**Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal**

Journal No. 40776

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

IMPACT FACTOR / INDEXING
2019 - 6.399
www.sjifactor.com

❖ EDITOR ❖
Asst. Prof. Vinay Shankarrao Hatole
M.Sc (Maths), M.B.A. (Mktg.), M.B.A. (H.R.),
M.Drama (Acting), M.Drama (Prod. & Dir.), M.Ed.

❖ PUBLISHED BY ❖

Ajanta Prakashan
Aurangabad. (M.S.)

VOLUME - VIII, ISSUE - IV - OCTOBER - DECEMBER - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

CONTENTS OF PART - III

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१५	मराठी साहित्यातील आंबेडकरवादी स्त्री चळवळ **प्रा. डॉ. गोविंद नामदेव रावळेकर**	८२-८८
१६	उपयोजित मराठी : चिंतन आणि चिकित्सा **प्रा. डॉ. सौ. सुप्रिया राजेश पेंढारी**	८९-९४
१७	वैदर्भीय साहित्य प्रपंचात डॉ. इसादास भडके यांचा मोलाचा वाटा **प्रा. गजानन श्या. राऊत** **प्रा. डॉ. राजकूमार र. मुसने**	९५-९८
१८	'बुढाई' वऱ्हाडी बोलीचा अस्सल नमुना **प्रा. डॉ. माधव कांडणगिरे**	९९-१०२
१९	आदिवासी कवितेतील विद्रोह **प्रा. डॉ. मेघमाला अं. मेश्राम**	१०३-१०६
२०	विदर्भातील संत : ज्ञानेश्वरकन्या गुलाबराव महाराज **डॉ. गणेश भि. मोहोड**	१०७-१११
२१	आदिवासी साहित्यातील : प्राचीन गोंडी भाषा संस्कृती दर्शन **प्रा. डॉ. प्रकाश वट्टी**	११२-११८
२२	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांची वैचारिक क्रांती **प्रा. संजय जीवनलाल सिंगनजुडे**	११९-१२६
२३	विदर्भातील महानुभवांची साहित्य - परंपरा **डॉ. विजया जि. राऊत**	१२७-१३०
२४	झाडीबोली : आजचे साहित्य (रंगभूमीवरील चार नाटककारांचा विशेष संदर्भात) **प्रा. डॉ. संजयकुमार निंबेकर**	१३१-१३६
२५	गाडगे महाराज यांचे सामाजिक विचार आणि तुकडोजी महाराज **डॉ. प्रेमा लेकुरवाळे (चोपडे)**	१३७-१४०
२६	बा. स. हाटेंच्या कादंबऱ्यातून जानवणारे बाबासाहेब **शरद किसनजी मानकर**	१४१-१४३
२७	विदर्भातील आदिवासी साहित्याचे स्वरुप **डॉ. अनमोल शेंडे**	१४४-१४७
२८	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजाची जीवन शिक्षण प्रणाली **डॉ. एस. एम. वारकड**	१४८-१५०

२७. विदर्भातील आदिवासी साहित्याचे स्वरुप

डॉ. अनमोल शेंडे
गोविंदराव वारजूकर कला वाणिज्य महाविद्यालय, नागभीड.

विदर्भातील आदिवासी साहित्य हे बंडखोरीचे, विद्रोहाचे आणि नव्या व्यवस्थेचे स्वप्न पाहणारे साहित्य आहे. विदर्भातील आदिवासी साहित्याला बंडखोरीचा, विद्रोहाचा किनारा प्राप्त झालेला आहे. हा देश अनेक जखमांनी जर्जर झालेला देश आहे. आदिवासी समजाच्या जखमा उरात वागवून या देशाने वाटचाल केलेली आहे. पारंपारिक मराठी साहित्यात आदिवासी समाजाच्या सुखदु:खाना कुठलेही स्थान नव्हते. शेकडो वर्षापासून हा समाज परिघावर जगत आहे. त्यामुळे या समाजाच्या सुखदु:खाचे प्रतिबंब, त्यांच्या समस्या साहित्याच्या कक्षेत आल्या पाहिजे असे या महाराष्ट्रातील मराठी साहित्याला कधी वाटले नाही. आदिवासी हे या भूमीचे आदिपूत्र असूनही गेल्या पाच हजार वर्षापासून हा आदिवासी सुखसोयीपासून कायम वंचित आहे. इथे नको असलेल्या गोष्टीचे वारेमाप कौतूक केले जाते. खोटयांनाही प्रतिष्ठा वहाल केली जाते. परंतू आदिवासी समाजाला दुनियेच्या नकाशावर आणले पाहिजे असे मात्र पारंपारिक मराठी साहित्याला कधी वाटले नाही.

१९६० नंतर विविध स्तरावर सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षणिक व राजकीय उलथापालथी झाल्या. शासनाने आदिवासीच्या समस्येकडे लक्ष देण्यास सुरूवात केली. विदर्भातील काही सामाजिक चळवळीनीही आदिवासी समाजाच्या व्यथा—वेदनांना तीव्रपणे वाचा फोडण्याचा प्रयत्न केला. आदिवासीवर जो अन्याय अत्याचार होत होता आणि त्यातून नक्षलवादी चळवळी सक्रिय झाल्यानंतर अनेकांचे लक्ष या आदिवासी समाजाकडे केंद्रित झाले. त्याचबरोबर मोठया धरणांमुळे प्रकल्पग्रस्त क्षेत्रातील आदिवासीचे स्थालांतर झाल्याने त्याच्या विस्थापनाचा जीवघेणा प्रश्न उभा राहिला. त्याची दखल मानवाधिकारांच्या संदर्भात राष्ट्रीय पातळीवर घेतली जाऊ लागली. बदलेल्या जीवनशैलीतून अस्तित्वाचे अनंत प्रश्न आदिवासी समाजासमोर उभे राहिले. या सर्वच कठोर नि अत्यंत जिवघेण्या वास्तवातून वैदर्भीय मराठी साहित्याचा उदय झालेला दिसून येतो.

आदिवासी साहित्यासंबंधी जे थोडेफार लिहिल्या गेले, ती केवळ औपचारिकता आहे. काही साहित्यकृतींमध्ये आदिवासीचे चित्रण केवळ तोंडी लावण्यापुरते आलेले असून त्यामागे कणव, भुतदया याचाही समावेश आहे. आदिवासी जाणीव ही स्थितीवादाला नकार देणारी आणि परिवर्तनसन्मुखतेला जवळ करणारी आहे. "आदिवासी साहित्य हे प्रतिक्रिया म्हणून लिहिल्या गेलेले साहित्य नाही. किंवा मुख्य प्रवाहात सम्मिलीत होण्यासाठी प्रस्थापित मान्यता मिळण्यासाठी केली जाणारी संघर्षयात्रा नाही, तर निसर्गाची मुल्यव्यवस्था चिरंतन करण्यासाठी निघालेली शोधयात्रा आहे".[१]

Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

10

Volume - IX, Issue - I,
January - March – 2020
Marathi Part - IV

Impact Factor / Indexing
2019 - 6.399
www.sjifactor.com

An International Multidisciplinary Quarterly Research Journal

AJANTA

Ajanta Prakashan

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume - IX Issue - I January - March - 2020

MARATHI PART - IV

Peer Reviewed Referred and UGC Listed Journal

Journal No. 40776

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

IMPACT FACTOR / INDEXING
2019 - 6.399
www.sjifactor.com

❖ EDITOR ❖

Asst. Prof. Vinay Shankarrao Hatole
M.Sc (Maths), M.B.A. (Mktg.), M.B.A. (H.R.),
M.Drama (Acting), M.Drama (Prod. & Dir.), M.Ed.

❖ PUBLISHED BY ❖

Ajanta Prakashan
Aurangabad. (M.S.)

VOLUME - IX, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2020
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

CONTENTS OF MARATHI PART - IV

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
२७	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे स्त्री विषयक विचार **प्रा. आर. आर. पाटील**	११२-११५
२८	ग्राम स्वच्छता व रामधून एक ग्राम जागृतीची चळवळ **श्री. आर. एच. खंदारे**	११६-११८
२९	राष्ट्रसंत पृथकता आणि विशेषता **प्रा. डॉ. आनंद वसंत डुडूल**	११९-१२५
३०	राष्ट्रसंतांचे वैचारिक विश्व **डॉ. अनमोल शेंडे**	१२६-१३०
३१	राष्ट्रसंताचे ग्रामिण विकासाबाबत विचार **प्रा. डॉ. संतोष सदाशिवराव मिसाळ**	१३१-१३३
३२	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांची ग्रामस्वराज्य संकल्पना **रविंद्र चांगोजी मोहतुरे**	१३४-१३७
३३	वंदनीय राष्ट्रसंतांचा संगीत विषयक दृष्टिकोन **सतिश दगडूजी जमधाडे**	१३८-१४०
३४	राष्ट्रसंतांचे युवकांना आवाहन **प्रा. डॉ. हरिश्चंद्र माधवराव कामडी**	१४१-१४४
३५	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे संगीतमय भजनांद्वारे समाज प्रबोधन **प्रा. डॉ. सचिन सुरेशराव बंडगर**	१४५-१४८
३६	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांचे सांगीतिक प्रयोग **प्रा. संतोष ना. वावगे**	१४९-१५०
३७	तुकडोजींच्या खंजेरी निनादातुन डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा गुणगौरव **प्रा. कु. प्रिती बी. इंगळे (वाकपांजर)**	१५१-१५५
३८	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांनी सांगितलेले समाजव्यवस्थेचे अर्थव्यवहारावर परिणाम **प्रा.विनायक दशरथ नाकतोडे**	१५६-१५८

VOLUME - IX, ISSUE - I – JANUARY - MARCH - 2020
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 6.399 (www.sjifactor.com)

३०. राष्ट्रसंतांचे वैचारिक विश्व

डॉ. अनमोल शेंडे
मराठी विभागप्रमुख, गोविंदराव वारजुकर कला-वाणिज्य महाविद्यालय, नागभीड.

महाराष्ट्राला संतांची थोर परंपरा लाभलेली आहे. या परंपरेतील एक संत म्हणजे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज होत. समाजाच्या सामाजिक, राजकीय, शैक्षणिक अभ्युदयासाठी प्रयत्न करणारे आणि एकतेतच देशाचे हित आहे असे सांगणारे राष्ट्रसंत आयुष्यभर देशासाठी झिजत राहिलेत. आधुनिक काळातील एक वैदर्भीय संत म्हणूनही त्यांचा आदराने उल्लेख केला जातो. आपल्या खंजिरीच्या माध्यमातून समाजमन पेटवत वास्तवाची जाणिव करून देणारे हे महान संत आहेत. 'झाड झडुले शस्त्र बनेंगे; भक्त बनेगी सेना; पत्थर सारे बाम बनेंगे; नाव लगेगी किनारे' या शब्दांत लोकांच्या मनात विरश्री निर्माण करून इंग्रजांच्या परकीय सत्तेविरूध्द त्यांनी लोकांना संघटीत केले. चिमूर-आष्टीचा स्वातंत्र्यसंग्राम, यावलीचा स्वातंत्र्यसंग्राम यात हौतात्म्य पत्करलेले अनेक लोक राष्ट्रसंतांच्या शिकवणूकीतून आणि संस्कारातून तयार झाले होते. राष्ट्रसंतांचे लेखन आणि प्रत्यक्षात जनजागृती या दोन्ही स्तरावरील कार्य खुप मोठे आहे. आयुष्यभर ते जनसामान्यांमध्ये वावरले. 'परिघावरचा माणूस' हा त्यांच्या आस्थेचा विषय होता. सामाजिक, राजकीय, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, आर्थिक अशा अनेक विषयांना राष्ट्रसंतांनी ग्रामगीतेतून स्पर्श केला. राष्ट्रसंत हे नुसते बोलणारे नव्हते, तर प्रत्यक्षात कृती करणारे होते. त्यामुळेच ते लाखो लोकांच्या गळ्यातील ताईत ठरले. संकुचितपणा त्यांच्या आयुष्यात जवळपासही फिरकला नाही. देशाचे हीत हेच त्यांच्या जगण्याचे इतिकर्तव्य राहीले. त्यांनी विविध विषयांवर प्रगट केलेले विचार पाहिले म्हणजे त्यांच्या चिंतनाला किती अमर्याद खोली प्राप्त झाली होती याचा प्रत्यय आपल्याला येतो. आधुनिकतेचे विशेष परिणाम त्यांच्या एकूणच चिंतनसामग्रीला प्राप्त झाले होते.

केवळ महाराष्ट्राला नव्हे तर देशाला मार्गदर्शक ठरेल असा 'ग्रामगीता' नावाचा ग्रंथ महाराजांनी आपल्या सिध्दहस्त प्रतिभेतून साकार केला. १९५३ साली लिहीलेला हा ग्रंथ १९५५ मध्ये प्रथमत: प्रकाशीत झाला. या ग्रंथलेखनाला बरीच वर्षे झाली असली तरी या ग्रंथाचे मोल आज तसूभरही कमी झालेले नाही. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील स्थिती, स्वातंत्र्य चळवळीचा प्रभाव, गांधीजींच्या विचारांचा प्रभाव, भूदान चळवळीचा प्रभाव हे घटक त्यांच्या लेखनात दिसून येतात. ग्रामजीवनाच्या विकासाकरीता त्यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य खर्ची घातले. राष्ट्रसंतांनी जीवनाचा फार बारकाईने अभ्यास केला होता. लग्नापूर्वीच्या अवस्थेचे वर्णन करतांना लग्नानंतर आलेल्या जबाबदारीचे भानही ते श्रोत्यांना करून देतात. कुटुंबाला समोर नेण्यासाठी जसे पालक जबाबदारी घेतात तशी लेकरांनी माता-पित्यांची काळजी घेण्याचे राष्ट्रसंत सुचवितात. आपल्याला मोठे करण्यासाठी आई-वडीलांनी ज्या खस्ता खाललेल्या असतात त्याचा आपण कधीही विसर पडू देऊ नये, असे त्यांना वाटते.

"सुख व्हावे मातापित्यासि । बंधुभगिनी आणि इतरांसि ।
वागण्याची रीति ऐसी । मोह पाडी सर्वांना ।।" [१]